

Koncepcia metodickej činnosti v podmienkach Bratislavského samosprávneho kraja /BSK/

1. Súčasný stav

Bratislavský samosprávny kraj /BSK/ je územne tvorený hlavným mestom Bratislava a okresmi Pezinok, Malacky a Senec.

Knižnično-informačnú činnosť vykonávajú knižnice:

- akademické, vedecké a špeciálne, ktoré majú sídlo prevažne na území hl. mesta Bratislava, čo súvisí s koncentráciou vysokých škôl, vzdelávacích a vedeckých inštitúcií a výskumných pracovísk s celoslovenskou pôsobnosťou. Patria pod zriaďovaciú pôsobnosť ministerstiev, univerzít, vysokých škôl, firiem, a pod.
- verejné (mestské a obecné) a školské knižnice sú rozmiestnené rovnomerne po celom území kraja. Patria väčšinou pod zriaďovaciú pôsobnosť samosprávy (BSK, miest a obcí kraja).

Metodickú činnosť v knižniciach, ktorá je stanovená knižničným zákonom č. 183/2000 Z.z., vykonávajú poverené knižnice:

- Slovenská národná knižnica /SNK/ v Martine v akademických, vedeckých a regionálnych (verejných) knižniciach,
- Slovenská pedagogická knižnica /SPK/ v Bratislave v školských knižniciach na základných a stredných školách
- krajské knižnice vyšších územných celkov vo verejných knižniciach.

Metodickú činnosť vo verejných knižniciach jednotlivých krajov Slovenska podľa územnosprávneho členenia vyšších územných celkov z r. 2001 vykonávajú regionálne knižnice. Každý kraj poverí jednu regionálnu knižnicu funkciou krajskej knižnice.

V Bratislavskom samosprávnom kraji /BSK/ plnia funkciu krajskej knižnice dve knižnice:

Mestská knižnica v Bratislave /MSK/ - patrí do zriaďovacej pôsobnosti Mesta Bratislava a vykonáva metodickú činnosť vo verejných knižniciach mesta Bratislava.

Malokarpatská knižnica v Pezinku - v zriaďovacej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja poverená funkciou krajskej knižnice, z ktorej vyplývajú povinnosti metodického pracoviska pre verejné knižnice (mestské a obecné) okresov Pezinok, Malacky a Senec.

2. Metodik/metodické pracovisko

Metodik je odborný pracovník Malokarpatskej knižnice v Pezinku, ktorý sleduje problematiku a stav verejných knižníc v regióne, je v pravidelnom kontakte s knihovníkmi aj zriaďovateľmi knižníc. Sleduje súčasné trendy v knižničnej praxi u nás aj v zahraničí a zisťuje podmienky pre ich aplikáciu v knižniciach. Poradenskú činnosť vykonáva zavedenými formami. Metodicko-inštruktážnu návštevu /MIN/ knižnice dohoduje s knihovníkom dopredu, resp. navštívi knižnicu počas výpožičných hodín. O návšteve informuje aj zriaďovateľa a spravidla mu poskytuje hodnotiace informácie o stave knižnice a práci knihovníka. Metodik vedie archív knižníc a ďalšiu dokumentáciu o knižniciach regiónu. O návšteve knižnice, aktuálnom

stave a problémoch, ktoré boli v knižnici zistené a riešené, vyhotovuje zápisnicu, ktorá je súčasťou archívu dokumentácie knižníc. V prípade vážnych problémov a dlhodobo pretrvávajúcich nedostatkov v knižnici posielajú zápisnicu zriaďovateľovi. V takom prípade obsahuje aj navrhované riešenia.

Úlohou metodika (metodického pracoviska) je sledovať:

- knižničnú legislatívu
- nové trendy v knihovníctve doma aj vo svete
- zabezpečovať informovanosť knihovníkov aj zriaďovateľov
- pomáhať pri vytváraní podmienok a aplikácii súčasných trendov do knižničnej práce
- získavať informácie o knižnično-informačných systémoch /KIS/ pre malé a stredné knižnice a sprostredkovať ich knihovníkom aj zriaďovateľom pri automatizácii a internetizácii knižnično-informačných činností a využívaní moderných IT v knižničnej praxi a službách čitateľom.

Zriaďovateľom poskytovať kvalifikované informácie o:

- optimálnej výške dotácií na nákup KF (vzhľadom na veľkosť obce a počet čitateľov),
- optimálnom počte výpožičných hodín v týždni,
- platovom zatriedení knihovníka,
- knižnično-informačných systémoch /KIS/ vhodných pre daný typ knižnice,
- možnostiach získavania mimorozpočtových zdrojov (granty MK SR a pod.),
- analýzy a rozboru činnosti knižnice.

3. Formy metodickej činnosti v BSK

- 3.1 Metodicko-inštruktážne návštevy /MIN/
- 3.2 Konzultácie
- 3.3 Vzdelávanie knihovníkov, odborné semináre
- 3.4 Publikačná činnosť
- 3.5 Štatistické vykazovanie KULT 10-01

3.1 Metodicko-inštruktážne návštevy /MIN/

Metodickú pomoc a poradenské služby mestským a obecným knižniciam v okresoch Pezinok, Malacky a Senec poskytuje Malokarpatská knižnica v Pezinku, ktorá plní funkciu regionálnej aj krajskej knižnice v BSK. Poradenské služby k problematike knižníc poskytuje aj zriaďovateľom a zakladateľom týchto knižníc. Do metodickej pôsobnosti Malokarpatskej knižnice v Pezinku patrí 65 verejných knižníc /stav k 31.12.2010/, a to: 5 mestských knižníc /MsK - Malacky, Senec, Modra, Stupava, Sv. Jur/, 7 profesionalizovaných obecných knižníc /OcK/ s profesionálnym knihovníkom a 53 neprofesionalizovaných obecných knižníc s dobrovoľným knihovníkom.

Rozmiestnenie knižníc v okresoch:

Pezinok: 15 /1 regionálna + 2 mestské +12 obecných/

Senec: 29 /1 mestská + 28 obecných /

Malacky: 25 /2 mestské + 23 obecných /

Plán metodickej činnosti - je postavený tak, aby každá knižnica bola navštívená min. raz za rok, podľa potreby i viackrát. Obsahom metodickej návštevy je odborná činnosť knižnice so zameraním na správne vedenie knižničných evidencií (prírastkový zoznam, zoznam

vyradených dokumentov, evidencia čitateľov, evidencia výpožičiek, denník činnosti knižnice...), ochrana a uloženie knižničného fondu, revízie knižničných fondov /KF/, akvizícia a spracovanie KF. Metodik poskytuje kompletne zaškolenie nového knihovníka, príp. i stáž v Malokarpatskej knižnici. Metodik poskytuje inštruktáž a potrebnú dokumentáciu k revíziám KF, sleduje frekvenciu revízií v knižniciach stanovenú zákonom o knižniciach. Podľa dohody s knihovníkom pomáha pri výbere a nákupe kníh do knižničného fondu.

3.2 Konzultácie

Metodické pracovisko poskytuje konzultácie spravidla:

- telefonicky
- osobne /návšteva knihovníka alebo zriaďovateľa v Malokarpatskej knižnici v Pezinku/,
- e-mailom.

Konzultácie poskytuje metodik alebo ktorýkoľvek odborný pracovník Malokarpatskej knižnice v Pezinku ku konkrétnemu problému knižničnej činnosti. Konzultácie sa poskytujú knihovníkom ale aj zriaďovateľom knižníc. Počet konzultácií nie je možné plánovať ani nijak obmedzovať.

3.3 Vzdelávanie knihovníkov, odborné semináre

Metodické pracovisko Malokarpatskej knižnice v Pezinku zabezpečuje systematické vzdelávanie knihovníkov verejných knižníc v BSK nasledovne:

- *Odborné semináre* - pripravuje každoročne minimálne 1x do roka. Témy seminárov sa určujú podľa aktuálnosti alebo požiadaviek a návrhov knižníc. Semináre lektorujú odborníci v danej oblasti buď mimo knižníc alebo knižniční pracovníci, ktorí dosahujú v danej problematike mimoriadne výsledky (napr. komunitná činnosť knižníc, spracovanie KF a pod.). Semináre možno organizovať v Malokarpatskej knižnici v Pezinku a striedavo v ďalších knižniciach regiónu, ktoré majú na to vhodné podmienky (priestorové, technické, ...) tak, aby boli dostupné knižniciam všetkých troch okresov Pezinok, Malacky a Senec. Striedanie miesta konania seminárov je vhodné aj pre vzájomné spoznávanie knižníc a ich činnosti.
- *Sprostredkuje informácie a pozvánky* o vzdelávacích podujatiach (seminároch, prednáškach...) organizovaných inými knižnicami v regióne (napr. MsK v Bratislave), ktoré rozposiela knižniciam v metodической pôsobnosti.
- Sleduje a vyhľadáva *krátkodobé vzdelávacie kurzy pre knihovníkov* a informuje o nich knihovníkov. Informuje o možnostiach externého, príp. i denného VŠ štúdia pre knihovníkov.

3.4 Publikačná činnosť

- *OČK(o) – Okresný Časopis Knihovníkov* o práci knižníc okresov Pezinok, Senec a Malacky je periodikum, ktoré vydáva Malokarpatská knižnica v Pezinku od r. 1995. Je platformou na výmenu skúseností, sprostredkovanie informácií a poradenskej činnosti z metodického pracoviska ku knihovníkom a zriaďovateľom. Poskytuje možnosť knihovníkom regiónu na prezentáciu svojej knižnice. Tlačená forma periodika slúži v súčasnosti len pre archiváciu a povinný výtlačok v zmysle zákona. Knižniciam sa distribuuje v elektronickej forme.

- *Metodické materiály* – scenáre podujatí, analýzy, študijné texty sú metodické pomôcky, ktoré v elektronickej alebo tlačenej forme spracúva metodické pracovisko Malokarpatskej knižnice v Pezinku na pomoc činnosti najmä dobrovoľných knihovníkov v kraji.
- *Komentár k činnosti verejných knižníc okresov Pezinok, Malacky a Senec za rok* – je analytický materiál zostavovaný každoročne na základe podkladov a štatistických výkazov jednotlivých knižníc BSK. Komentár sumarizuje a porovnáva dosiahnuté výsledky a štatistické ukazovatele knižníc. Okrem číselných údajov obsahuje aj slovné hodnotenie činnosti verejných knižníc BSK. Je východiskovým materiálom pre ďalšiu rozborovú činnosť.

3.5 Štatistické vykazovanie KULT 10-01

V zmysle zákona o štátnej štatistike č. 540/2001 Z.z. Malokarpatská knižnica v Pezinku každoročne zisťuje štatistické údaje o činnosti verejných knižníc BSK, údaje spracúva, analyzuje a sumarizuje, overuje správnosť, rieši nezrovnalosti a opravuje chybné údaje poskytované knižnicami, resp. zriaďovateľmi. Zostavuje štatistický výkaz o činnosti KULT 10-01 za okresy Pezinok, Malacky a Senec (samostatne za každý okres) a spoločný sumár za Bratislavský samosprávny kraj (okresy + mesto Bratislava). Štatistický výkaz spracúva pre Slovenskú národnú knižnicu v Martine, pre MK SR a Slovenský štatistický úrad v Bratislave. Podkladom k získaniu správnych štatistických údajov je predovšetkým správne vedenie základných knižničných evidencií: prírastkový zoznam, zoznam vyradených dokumentov, denník činnosti, atď. všetkých verejných knižníc kraja.

Vypracovala: Mgr. Anna Gašparovičová,
riadiťka Malokarpatskej knižnice v Pezinku

V Pezinku: august 2011